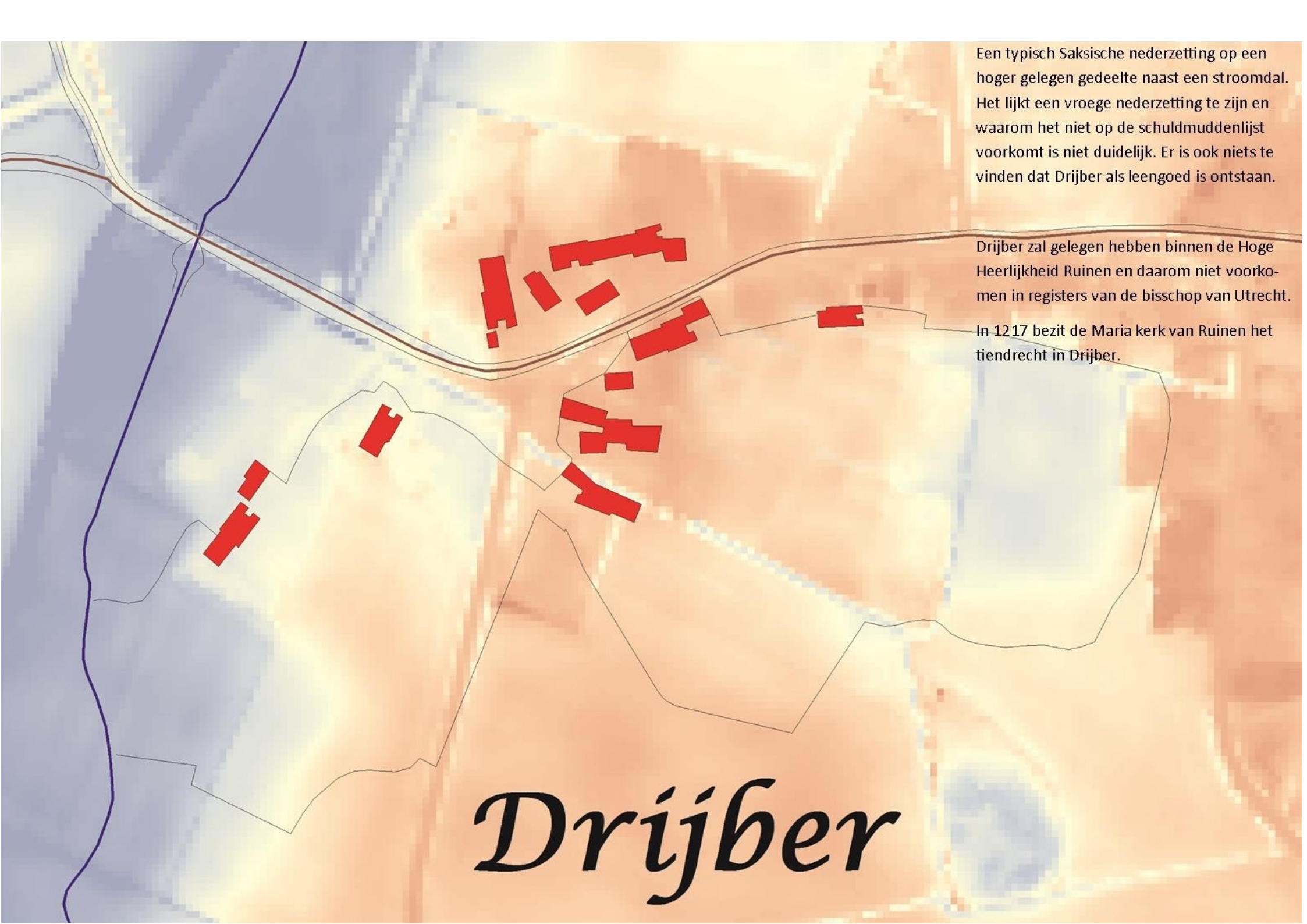

Een typisch Saksische nederzetting op een hoger gelegen gedeelte naast een stroomdal. Het lijkt een vroege nederzetting te zijn en waarom het niet op de schudmuddenlijst voorkomt is niet duidelijk. Er is ook niets te vinden dat Drijber als leengoed is ontstaan.

Drijber zal gelegen hebben binnen de Hoge Heerlijkheid Ruinen en daarom niet voorkomen in registers van de bisschop van Utrecht.

In 1217 bezit de Maria kerk van Ruinen het tiendrecht in Drijber.

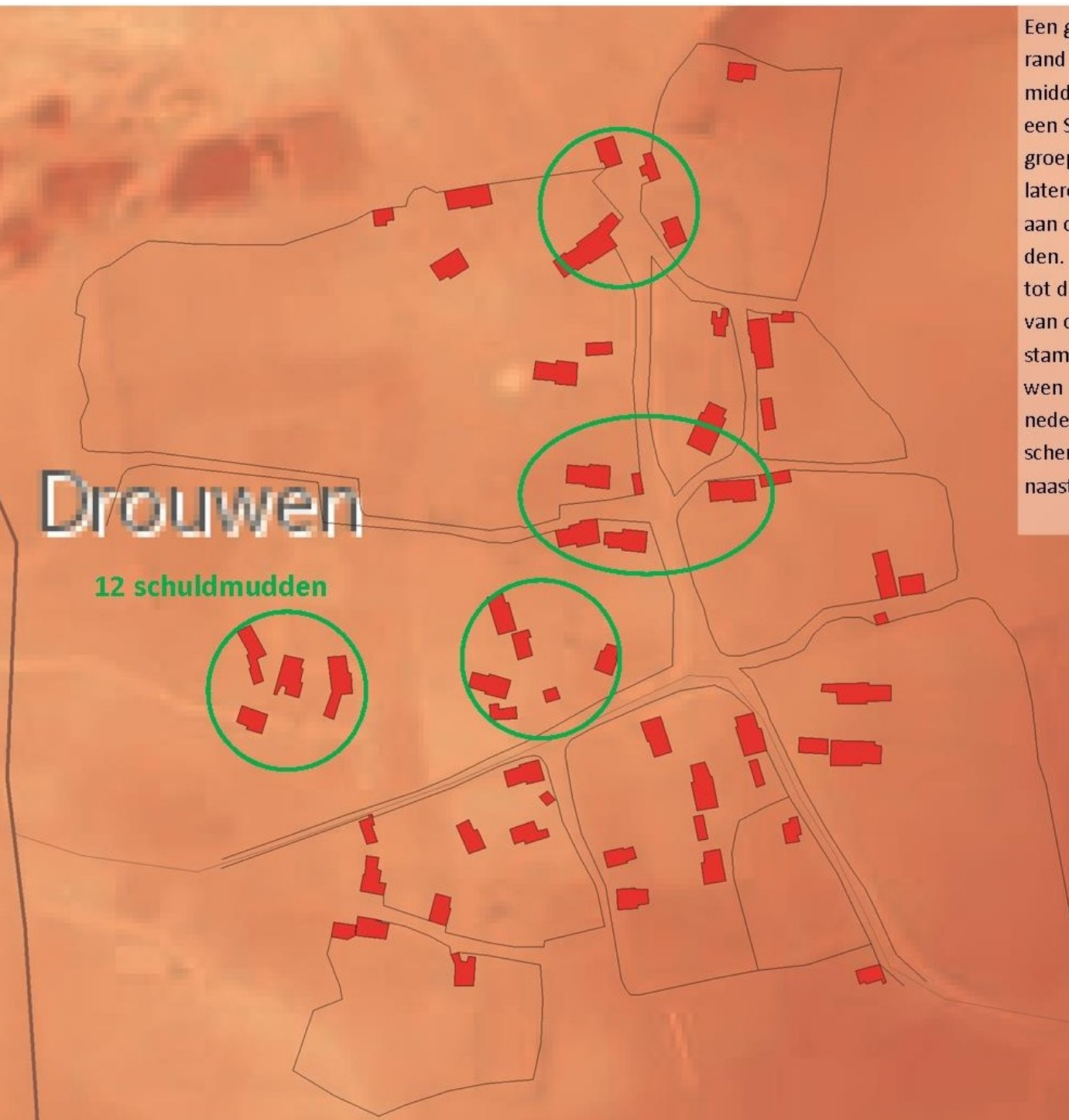
Drijber

In het erfbelastingregister van omstreeks 1450 komen de volgende 16 namen voor: van bezitters van een vol erf: Hendrik Prandringe, Willem te Broninge, Berend Eggens, Albert Hachting, Jan Yking, Wolter Luskynge, Heyno Tedinge, Jan te Broninge, Hugo Heymig, Willem Schulting, Hendrik Fokking, Lambert Dilling, Egbert Sikking, schulte Berend te Roswinkel, Lambert Hoving, Jan Aling. Dan Jan Smyt, een pauper en nog Egbert Husing met een half erf.

In 1379 bezat de bisschop van Utrecht in Drouwen het Evekinghegoet, waarvan Jan Hilbolling de leenman was.

Drouwen

12 schuldmudden

Een groot dorp in 1832. Niet langs de rand van, maar op de Hondsrug. Het middendeel heeft de kenmerken van een Saksische nederzetting. Kleine groepjes boerderijen bij elkaar. In latere eeuwen zullen de uitbreidingen aan de zuidkant hebben plaatsgevonden. Mogelijk behoort ook Drouwen tot die nederzettingen waar nazaten van de oorspronkelijke Germaanse stam altijd zijn blijven wonen. Drouwen ligt hoger dan de omliggende nederzettingen en zal wat meer bescherming hebben geboden vanwege naastliggende bossen en wouden.

In Dwingelo is de ligging van de vroegere leengoederen heel goed op de kadastrale kaart van 1832 te herkennen. Tussen de havezates Batinge en Oldegaarde ligt een hele rits boerderijen die de omvang van de vroegere leengoederen aangeven. Waar de nederzetting Dwingelo van oudsher een Saksische kern heeft valt moeilijk te zeggen. Vermoedelijk het meest noordelijke deel, ten noorden van de kerk. De ontwikkeling tot een grote plaats zal het te danken hebben aan de nabij gelegen leengoederen.

Dwingelo

3 schuldmudden

In 1217 bezat het klooster Ruinen één pand in Dwingelo.

In 1379 was Johan de Vos van Steenwijck de leenman van de bisschop van Utrecht in Dwingelo. Hij bezat de Hof, het Batingegoet, de watermolen met toebehoren en de vrije grove en smalle tienden.

In een oorkonde van 21 april 1457 wordt Johan de Vos, na de dood van zijn vader Hendrik, beleend met Batingen, de watermolen en toebehoor, Endelinge, Hoevinge en Smedinge met toebehoor en de grove en smalle Hiddingestiende.

Echten heeft zijn ontstaan en ontwikkeling feitelijk te danken aan het feit dat hier een leengoed/landgoed is aangelegd door de Frankische bezetters van Drenthe na 800. Maar in de kern moet het toch een Saksische hoeve hebben gehad die hier aanwezig was toen de Franken de Drenten onderwierpen en hen bekeerden tot het christelijk geloof. Echten staat met een halve mude in het schuldmuddenregister. Deze ene oorspronkelijke hoeve zal ergens binnen de kern van het huidige dorp hebben gelegen. De huidige havezate staat vermoedelijk op de plek waar in eerste instantie een mottekasteel heeft gestaan. De actuele hoogtekaart laat vaag laagten zien van vroegere sloten en grachten.

In het register van bezaaide landen van Echten uit 1612 komen de volgende namen voor: Harmen Suyt des, Geert Segering, Jan Roetys, Luyen Schulten, Jan Bentinck, Jan Entyng, Jan Ybyng, Jan Swaving, Mychiel, Arend Kueling, Jan Bening, Jan Geers en van Echten.

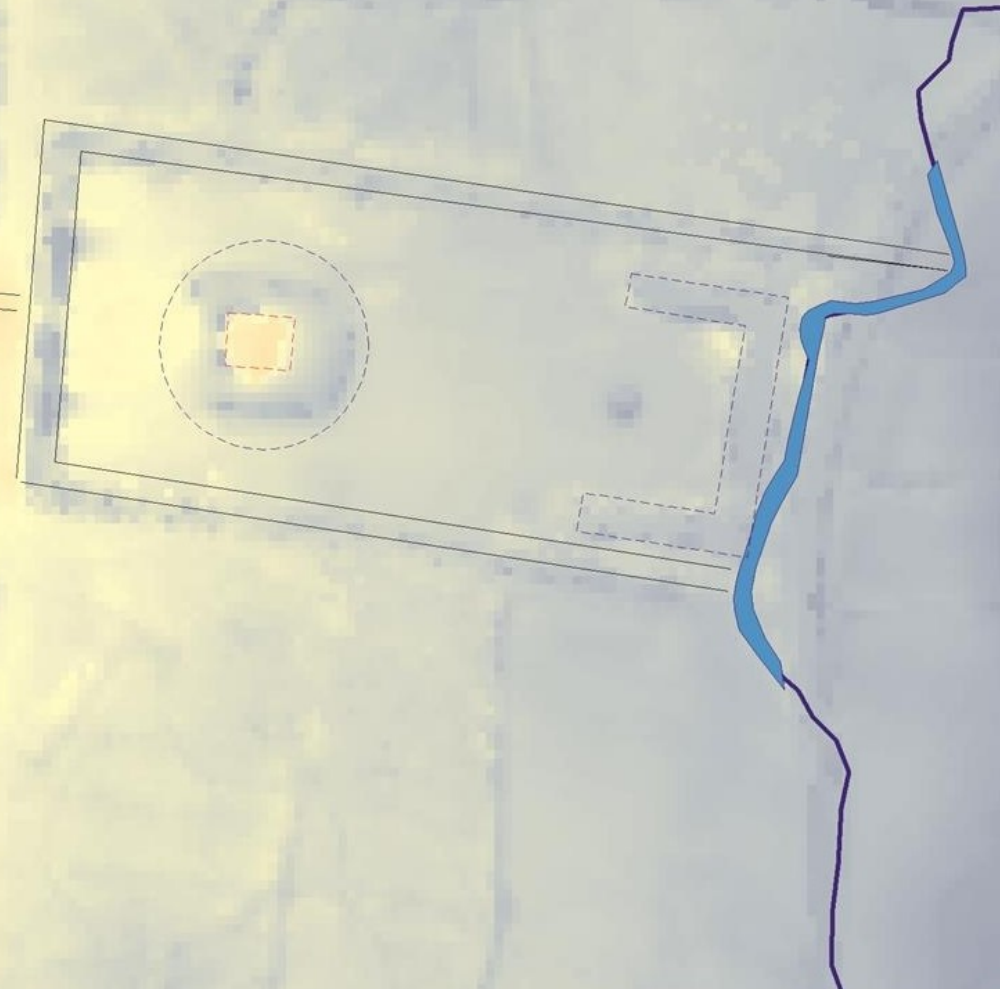
In 1217 was de Mariakerk in Ruinen de bezitter van één pand.

Omstreeks 1300 had de Proosdij van St Pieter te Utrecht inkomsten uit het huis Rammerinckote van 20 denarios Gronings.

Het Segherinckhuis diende te leveren 4 schepel mout, Groninger maat.

Echten

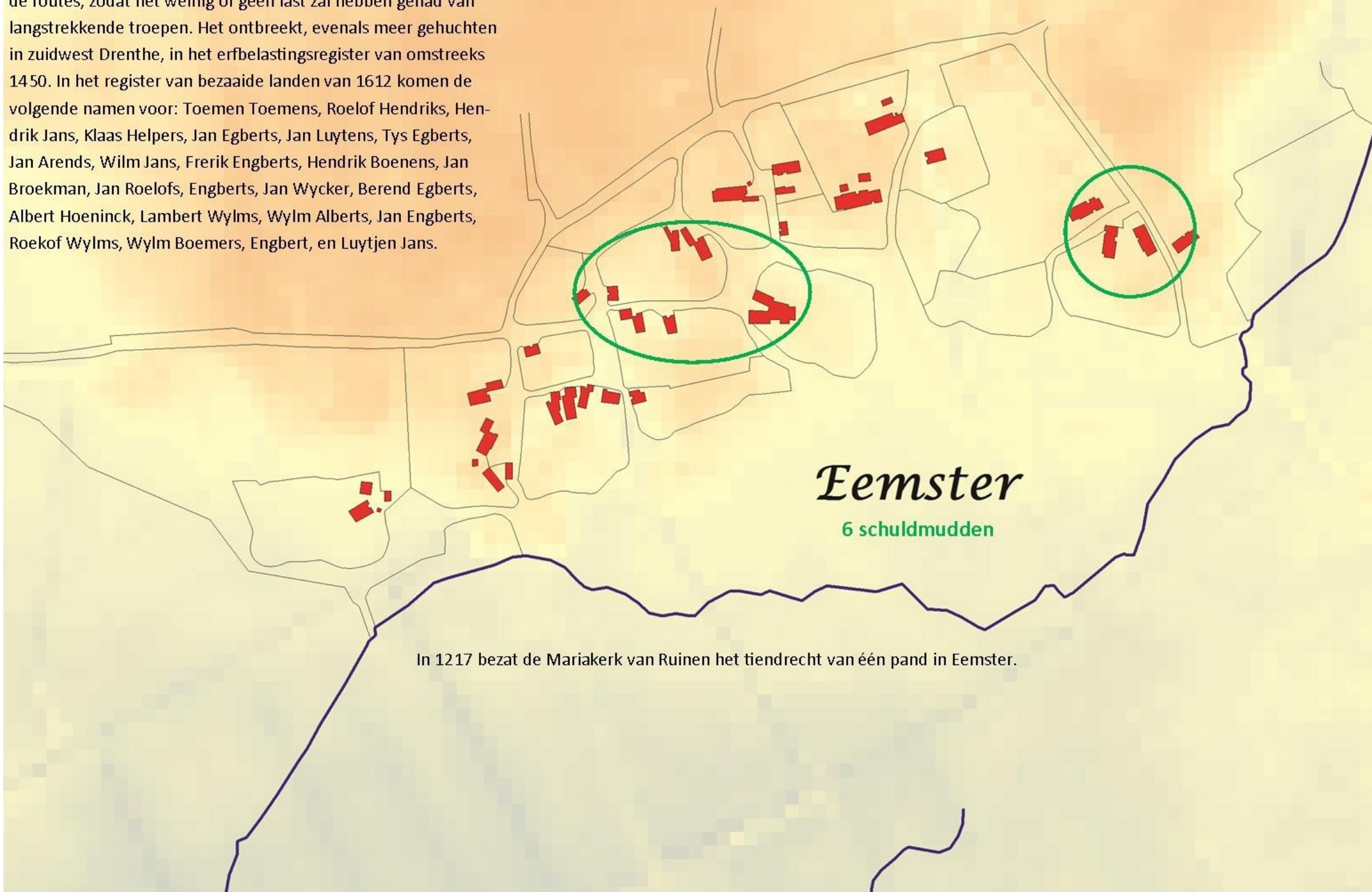
0,5 schuldmudden

Borg 1735

Coll Bodel Nijenhuis

Eemster is een kleine Saksische nederzetting van enkele families dat in 1832 aanmerkelijk groter is. Het ligt vrij ver van doorgaande routes, zodat het weinig of geen last zal hebben gehad van langstreckende troepen. Het ontbreekt, evenals meer gehuchten in zuidwest Drenthe, in het erfbelastingsregister van omstreeks 1450. In het register van bezaaide landen van 1612 komen de volgende namen voor: Toemen Toemens, Roelof Hendriks, Hendrik Jans, Klaas Helpers, Jan Egberts, Jan Luytens, Tys Egberts, Jan Arends, Wilm Jans, Frerik Engberts, Hendrik Boenens, Jan Broekman, Jan Roelofs, Engberts, Jan Wycker, Berend Egberts, Albert Hoeninck, Lambert Wylms, Wylm Alberts, Jan Engberts, Roekof Wylms, Wylm Boemers, Engbert, en Luytjen Jans.

In 1217 bezat de Mariakerk van Ruinen het tiendrecht van één pand in Eemster.

Het dorp **Een** voortgekomen uit het leengoed Eyen van de Bisschop van Utrecht.

Eind vorige eeuw verscheen “Heerschappen en meiers te Een”, een artikel van Egbert Pelinck in Vergezichten op Drenthe, onder redactie van Paul Brood. Hierin staat elk erf beschreven volgens de nummering op het kaartje hiernaast. De achtergrond van dit kaartje is de kadastrale situatie van 1832 met het actuele hoogtebestand van heden.

In 2008 heeft de Historische Vereniging Norch het boek “Van Eden tot Heden” uitgegeven, de geschiedenis van het dorp Een. Ook hier was de eindredacteur Paul Brood.

In beide uitgaven wordt niet ingegaan op de vroegste geschiedenis van Een, het landgoed Eyen. Op deze website is het vooral de bedoeling om de oudste historie van de Drentse dorpen in beeld te brengen op basis van hetgeen daar nu van bekend is via vooral publicaties op internet van scans van oude archieven, zowel openbaar als particulier, als aanvulling en ook als verbetering op verschenen schriftelijke publicaties in het verleden.

Egbert Pelinck kwam wel tot de conclusie dat er iets bijzonders met de erven aan de hand moest zijn geweest, maar hij kon geen verklaring vinden voor de oorsprong van de vermelde leenrechten die hij tegenkwam. Hij had nog niet de beschikking over een computer om van internet maar helemaal niet te spreken, anders was hij er vast wel uitgekomen.

In deel 2 is het verloop van de bezitters van de leenrechten al vermeld. In dit deel een overzicht van de oudste te achterhalen gebruikers/bewoners van de erven.

Omstreeks 1450 zijn de volgende namen vermeld in het erfbelastingregister van de Bisschop van Utrecht: (Redmer Alma, de 15e-eeuwse schattingslijst van Drenthe in DGT 1997)

Jan Bagiens, Rolof Lammens, Rolof Coseman, alle drie met een vol erf, Rolof Mages, Rolof Wickync, Hinryck Porting en Herman Sparing, deze vier met een half erf.

Belastingplichtige Jan Bagiens is te traceren als Johan de oude Knasse g/m Hendrikje Tymens Aving. Het betreft erf 8 genaamd Zyberthinge. In 1832 ten name van Steven Datema Suivering. De toevoeging Suivering verwijst naar Zyberthinge.

Rolof Lammens bezat vermoedelijk erf 2.

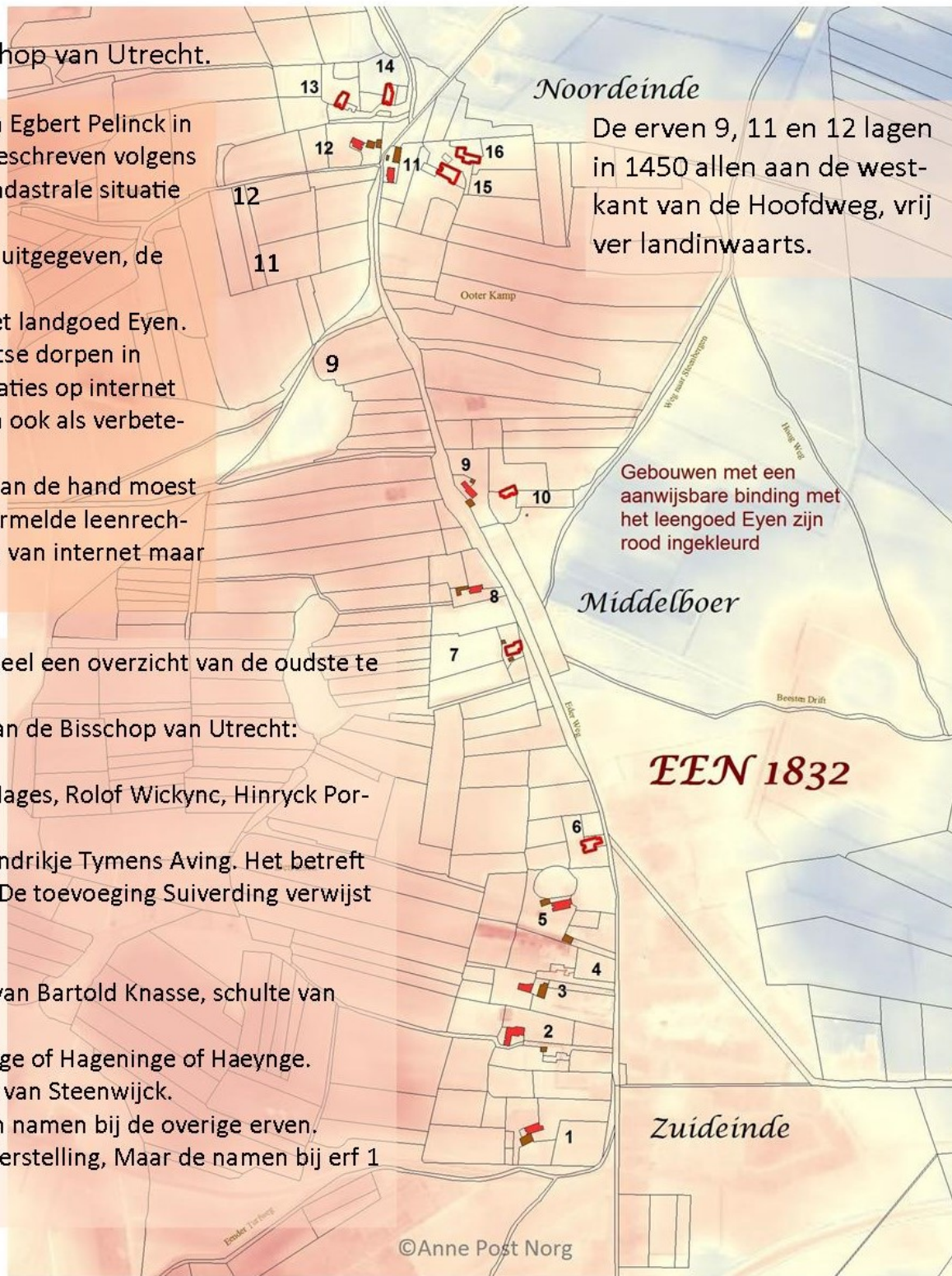
Rolof Coseman (ook als Kysemer vermeld) moet Roelof Knasse zijn, de vader van Bartold Knasse, schulte van Norch. Hij bezat erf 11, genaamd Willemynge

Rolof Mages = Roelof jonge Johans van Steenwijck op erf 12, genaamd Haddinge of Hageninge of Haeynge.

Rolof Wickync bezat erf 9 genaamd Werethinge. Zoon van Johan de jonge Azn van Steenwijck.

Hinryck Porting bezat vermoedelijk erf 1 op basis van het kunnen plaatsen van namen bij de overige erven.

Herman Sparing zal dan erf 5 hebben bewoond op grond van dezelfde veronderstelling, Maar de namen bij erf 1 en 5 kunnen ook worden gewisseld.

Noordeinde

De erven 9, 11 en 12 lagen in 1450 allen aan de westkant van de Hoofdweg, vrij ver landinwaarts.

Gebouwen met een aanwijsbare binding met het leengoed Eyen zijn rood ingekleurd

Middelboer

EEN 1832

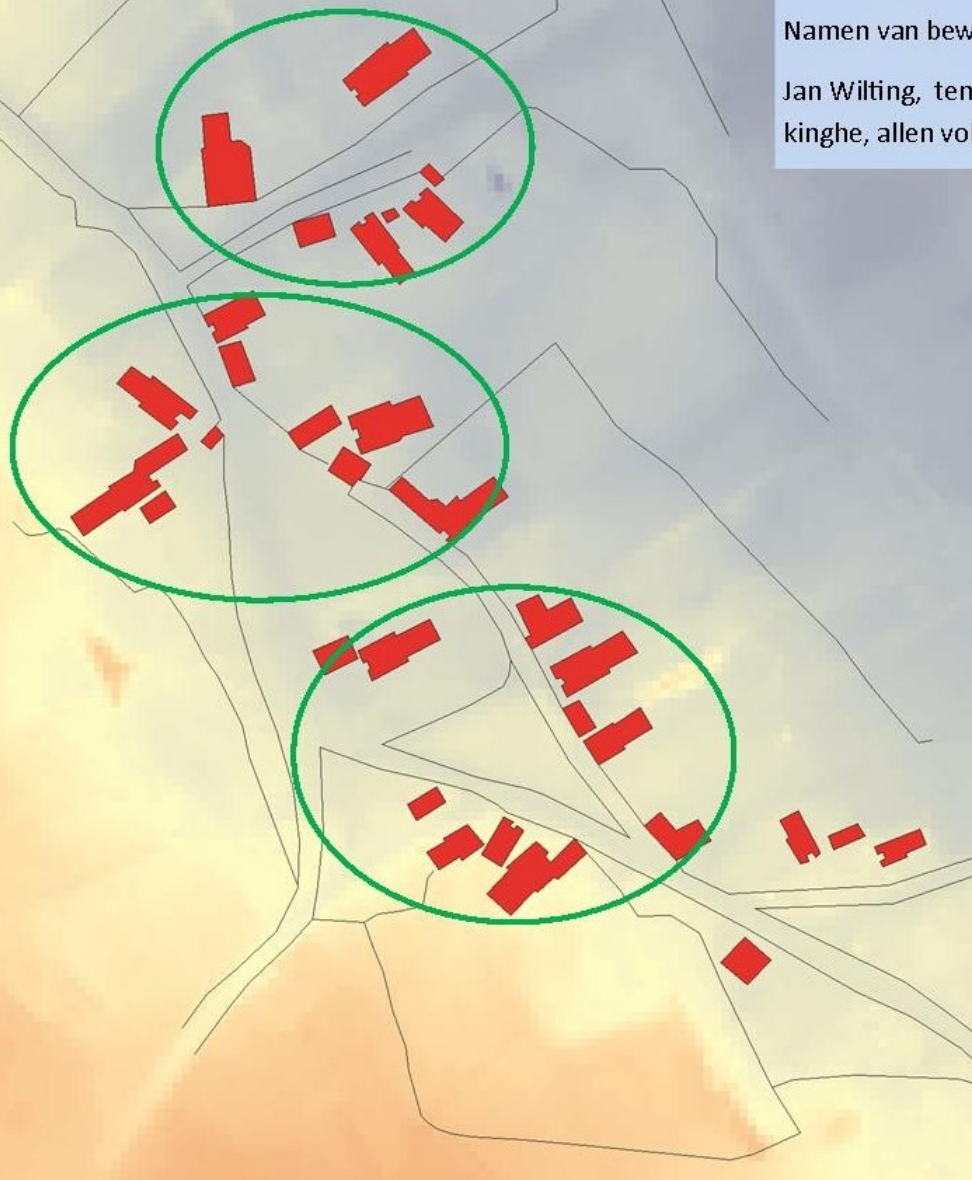
Zuideinde

Ees op de kaart van 1832 heeft de kenmerken van een kleine Saksische nederzetting, gelegen op een flank van de Hondsrug aan een stroomdal waar water van de Hondsrug richting de Hunze vloeit.

Waar de oorspronkelijk 4 hoeves lagen is moeilijk aan te geven. De kaart van 1832 geeft meerdere mogelijkheden te zien.

Namen van bewoners vinden we in het register van erfbelasting dat is opgemaakt omstreeks 1450.

Jan Wilting, ten Bachus of Tydinge, Jan Husinge, Albert Husinge, Scheren, Jan van Ees die Johan Verkinghe, allen volle erven.

Ees

4 schuldmudden

Eext was in 1832 een groot dorp, niet gelegen aan een stroompje, maar midden op de Hondsrug. De ondergrond bestaat uit een ondoorlatende keileemlaag. Dat verklaart de aanwezigheid in 1832 van een grote vijver midden in het dorp. In de nabijheid van deze vijver zullen de eerste bewoners hun onderkoms hebben gebouwd. Wie dat waren is niet met zekerheid te zeggen. Maar vermoedelijk is Eext altijd bewoond geweest door nazaten van een Germaanse stam die zich hier na de laatste ijstijd definitief hebben gevestigd.

19 schuldmudden

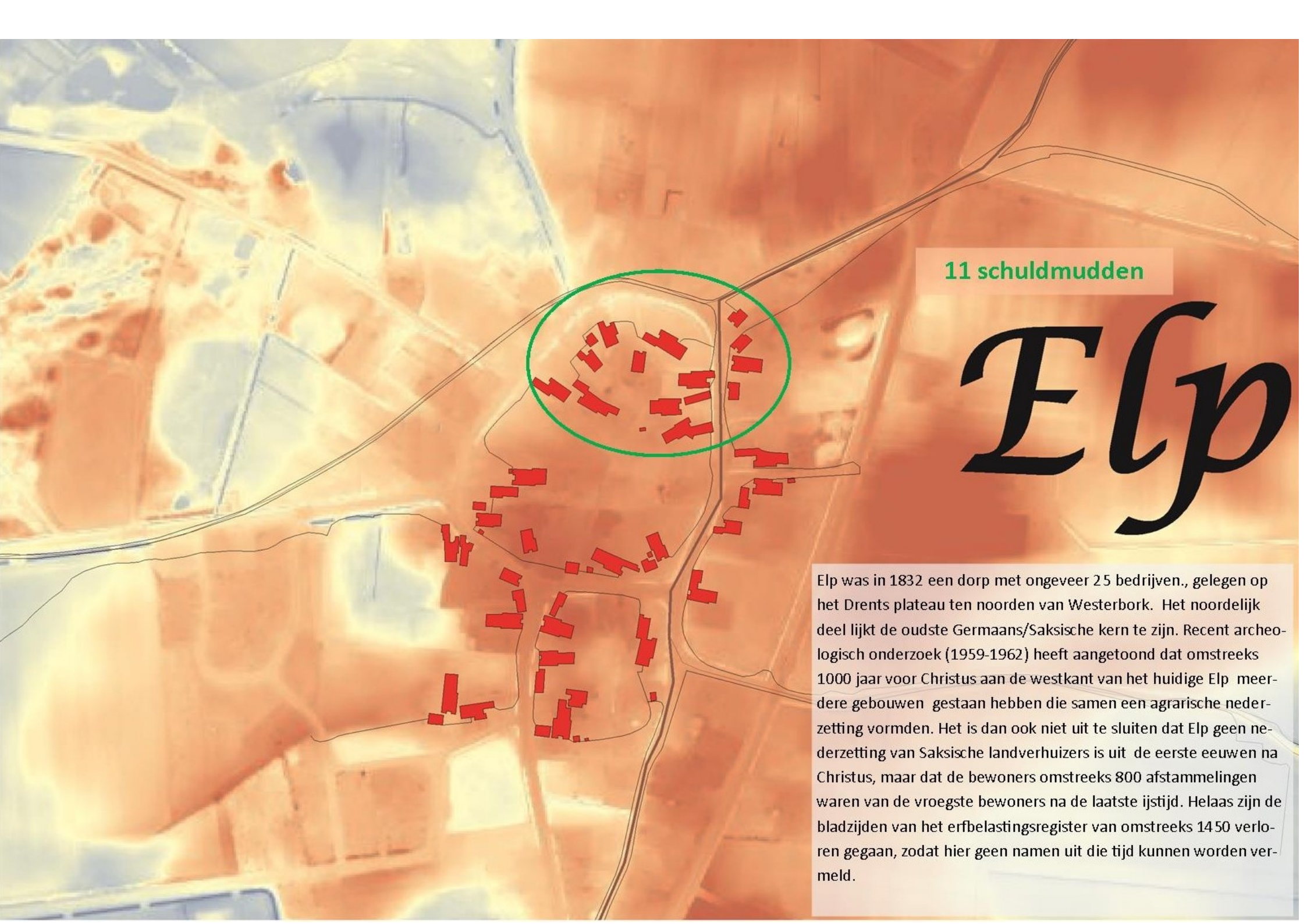
Eext

Eext blijkt de oorspronkelijk grootste nederzetting te zijn volgens het schuldmuddenregister van de Frankische bezetters van Drenthe. Na Eext volgen Dalen, Norg en Sleen/Noord Sleen met 18 en Zuidlaren met 17 schuldmudden. Dan Tynaarlo met 15, Zeyen met 14, gevolgd door een groot aantal met 12.

Namen vinden we in het register op de erfbelasting van omstreeks 1450. Vermelde namen zijn: Jan Camptuen, Heyno Witting, Jan Husing, Jacob Ebing, Jan Luding, Harmen Hermerdinck, Lambert Westebring, Lamme Westebring, Engbert Epping, Hindrik Julsinck, Ludeke Baving, Albert Ening, Jan Julsinck, Jan Noorthoving, Jan Niehoving, Jan Osering, Hindrik Wigberting, te Vogeling Luesse.

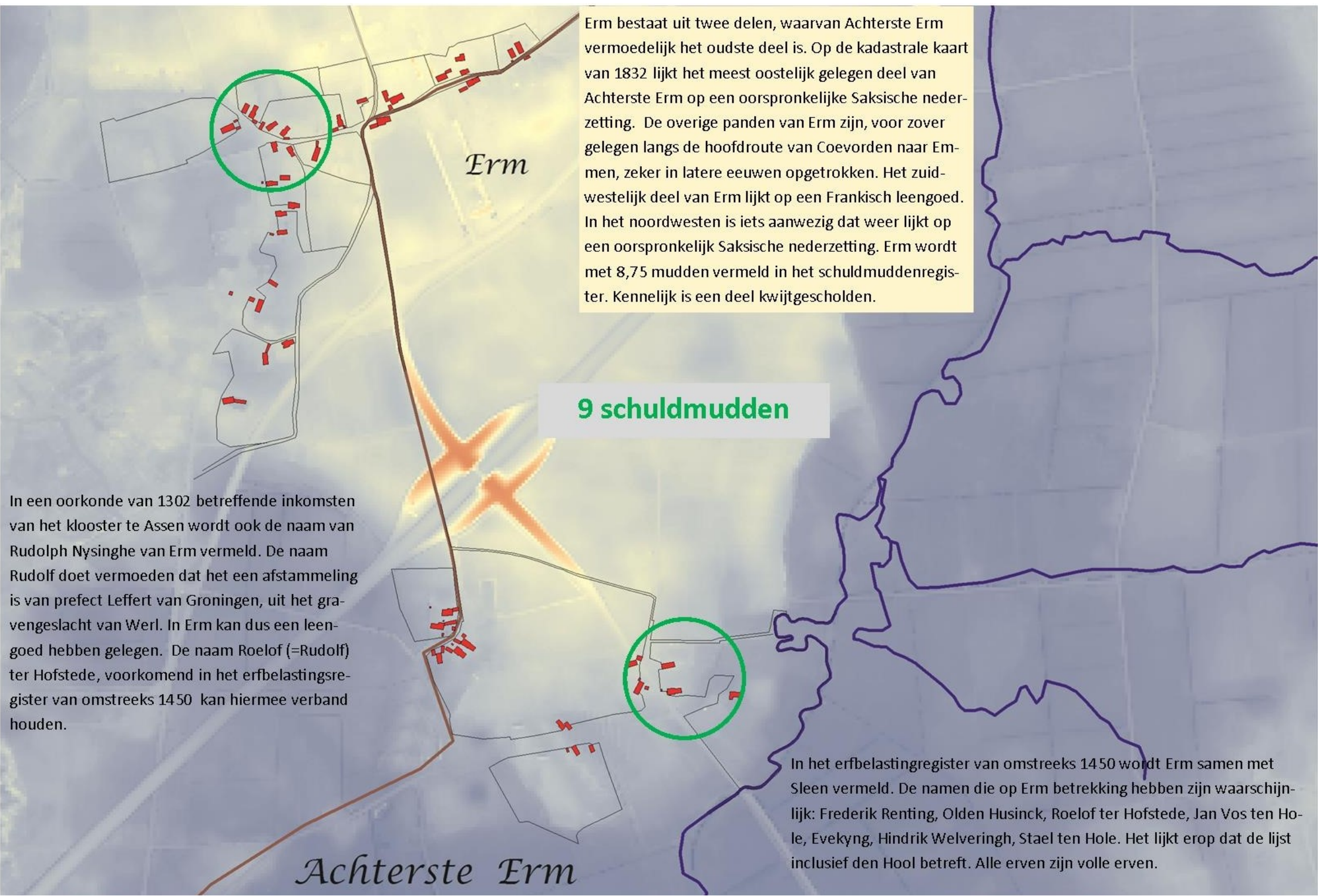
Eext bakoven, vòòr 1800

11 schuldmudden

Elp

Elp was in 1832 een dorp met ongeveer 25 bedrijven., gelegen op het Drents plateau ten noorden van Westerbork. Het noordelijk deel lijkt de oudste Germaans/Saksische kern te zijn. Recent archeologisch onderzoek (1959-1962) heeft aangetoond dat omstreeks 1000 jaar voor Christus aan de westkant van het huidige Elp meerdere gebouwen gestaan hebben die samen een agrarische nederzetting vormden. Het is dan ook niet uit te sluiten dat Elp geen nederzetting van Saksische landverhuizers is uit de eerste eeuwen na Christus, maar dat de bewoners omstreeks 800 afstammelingen waren van de vroegste bewoners na de laatste ijstijd. Helaas zijn de bladzijden van het erfbelastingsregister van omstreeks 1450 verloren gegaan, zodat hier geen namen uit die tijd kunnen worden vermeld.

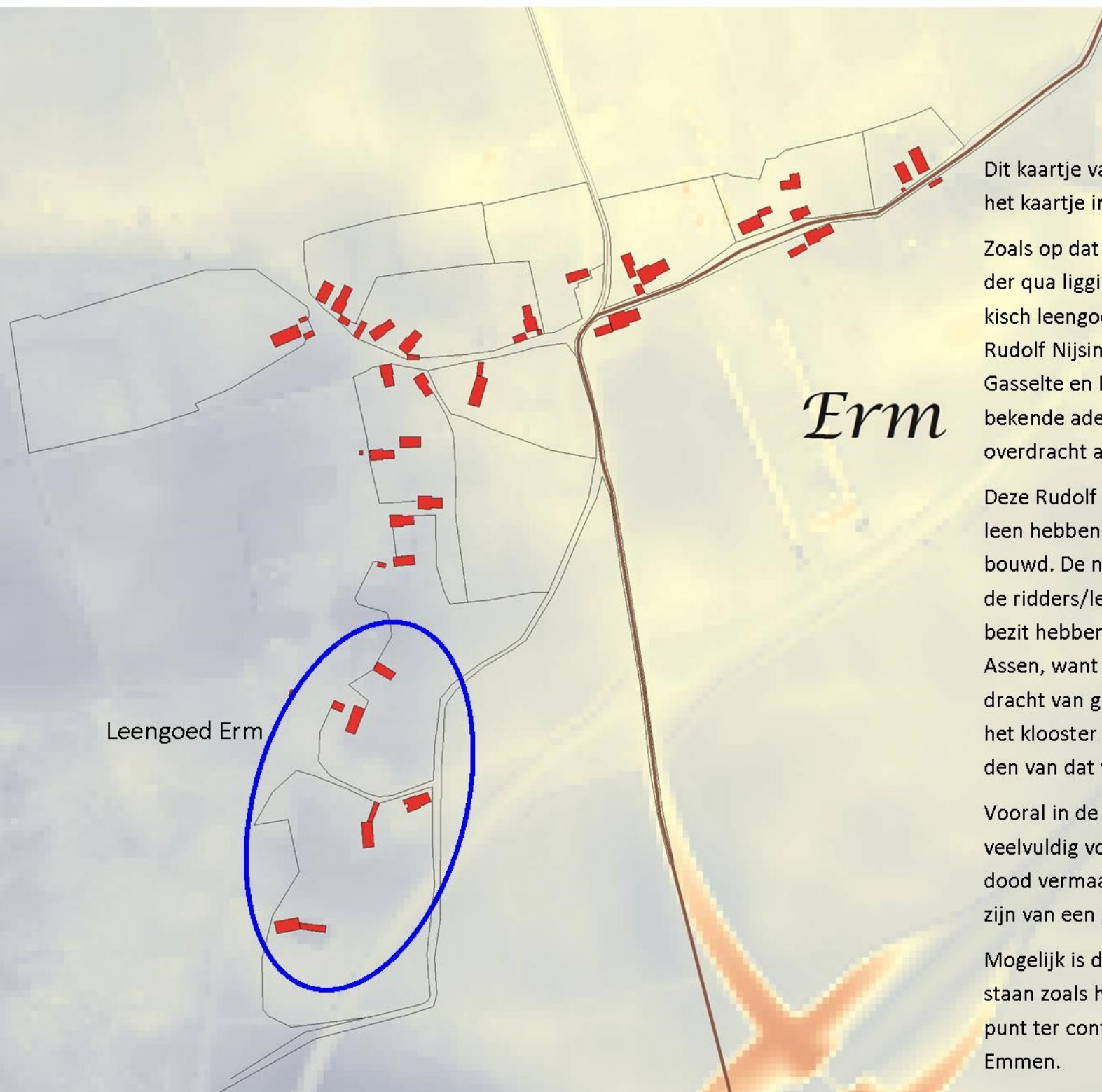
Erm bestaat uit twee delen, waarvan Achterste Erm vermoedelijk het oudste deel is. Op de kadastrale kaart van 1832 lijkt het meest oostelijk gelegen deel van Achterste Erm op een oorspronkelijke Saksische nederzetting. De overige panden van Erm zijn, voor zover gelegen langs de hoofdroute van Coevorden naar Emmen, zeker in latere eeuwen opgetrokken. Het zuidwestelijk deel van Erm lijkt op een Frankisch leengoed. In het noordwesten is iets aanwezig dat weer lijkt op een oorspronkelijk Saksische nederzetting. Erm wordt met 8,75 mudden vermeld in het schuldmuddenregister. Kennelijk is een deel kwijtgescholden.

9 schuldmudden

In een oorkonde van 1302 betreffende inkomsten van het klooster te Assen wordt ook de naam van Rudolph Nysinghe van Erm vermeld. De naam Rudolph doet vermoeden dat het een afstammeling is van prefect Leffert van Groningen, uit het gravengeslacht van Werl. In Erm kan dus een leengoed hebben gelegen. De naam Roelof (=Rudolf) ter Hofstede, voorkomend in het erfbelastingsregister van omstreeks 1450 kan hiermee verband houden.

In het erfbelastingregister van omstreeks 1450 wordt Erm samen met Sleen vermeld. De namen die op Erm betrekking hebben zijn waarschijnlijk: Frederik Renting, Olden Husinck, Roelof ter Hofstede, Jan Vos ten Hole, Evekyng, Hindrik Welperingh, Stael ten Hole. Het lijkt erop dat de lijst inclusief den Hool betreft. Alle erven zijn volle erven.

Achterste Erm

Leengoed Erm

Erm

Dit kaartje van Erm is een vergroting van een deel van het kaartje in deel 4.

Zoals op dat kaartje al is vermeld, doet het deel linksonder qua ligging van de bedrijven denken aan een Franckisch leengoed. Nu wordt in een oorkonde van 1302 een Rudolf Nijsinge van Erm vermeld, die met Jacob van Gasselte en Folkert van Peize en nog meer nazaten van bekende adellijke families, betrokken is bij een grondoverdracht als getuige.

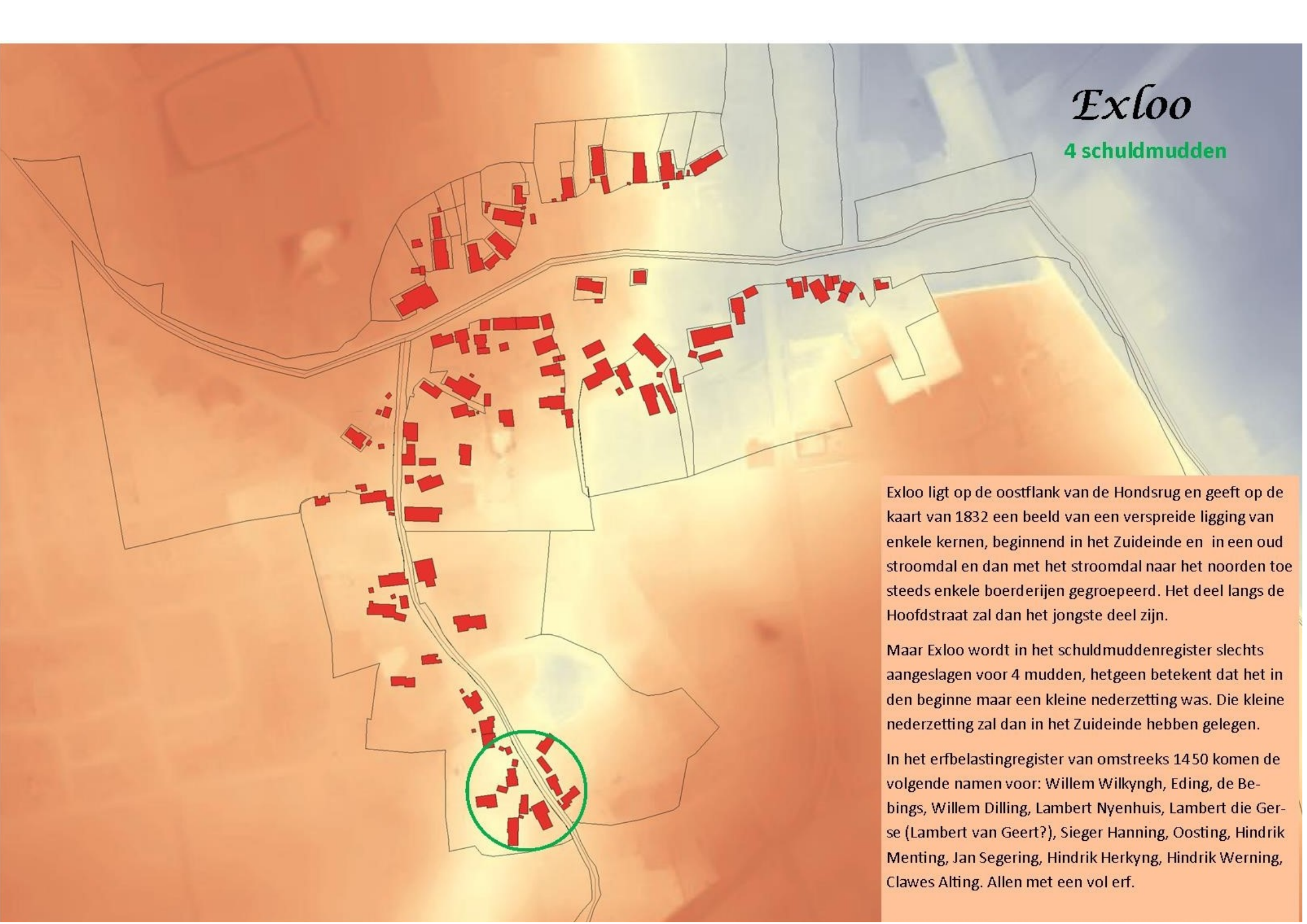
Deze Rudolf Nijsing van Erm kan hier een stuk land in leen hebben gekregen, waarop hij een hoeve heeft gebouwd. De naam Rudolf wijst op een verwantschap met de ridders/leenmannen. Maar ook een klooster kan hier bezit hebben verkregen, In dit geval dan het klooster Assen, want in deze oorkonde is hij getuige bij een overdracht van grond door de markgenoten van Witten aan het klooster Assen. Rudolf kan dan leenman zijn geworden van dat verkregen goed.

Voor al in de eerste eeuwen na de kerstening kwam het veelvuldig voor dat bekeerden hun hele bezit voor hun dood vermaakten aan kerk of klooster om verzekerd te zijn van een goede plaats in de hemel.

Mogelijk is de kern van het Frankische leengoed al ontstaan zoals hierna bij den Hool is vermeld. Een steunpunt ter controle van de hoofdroute Coevorden-Emmen.

Exloo

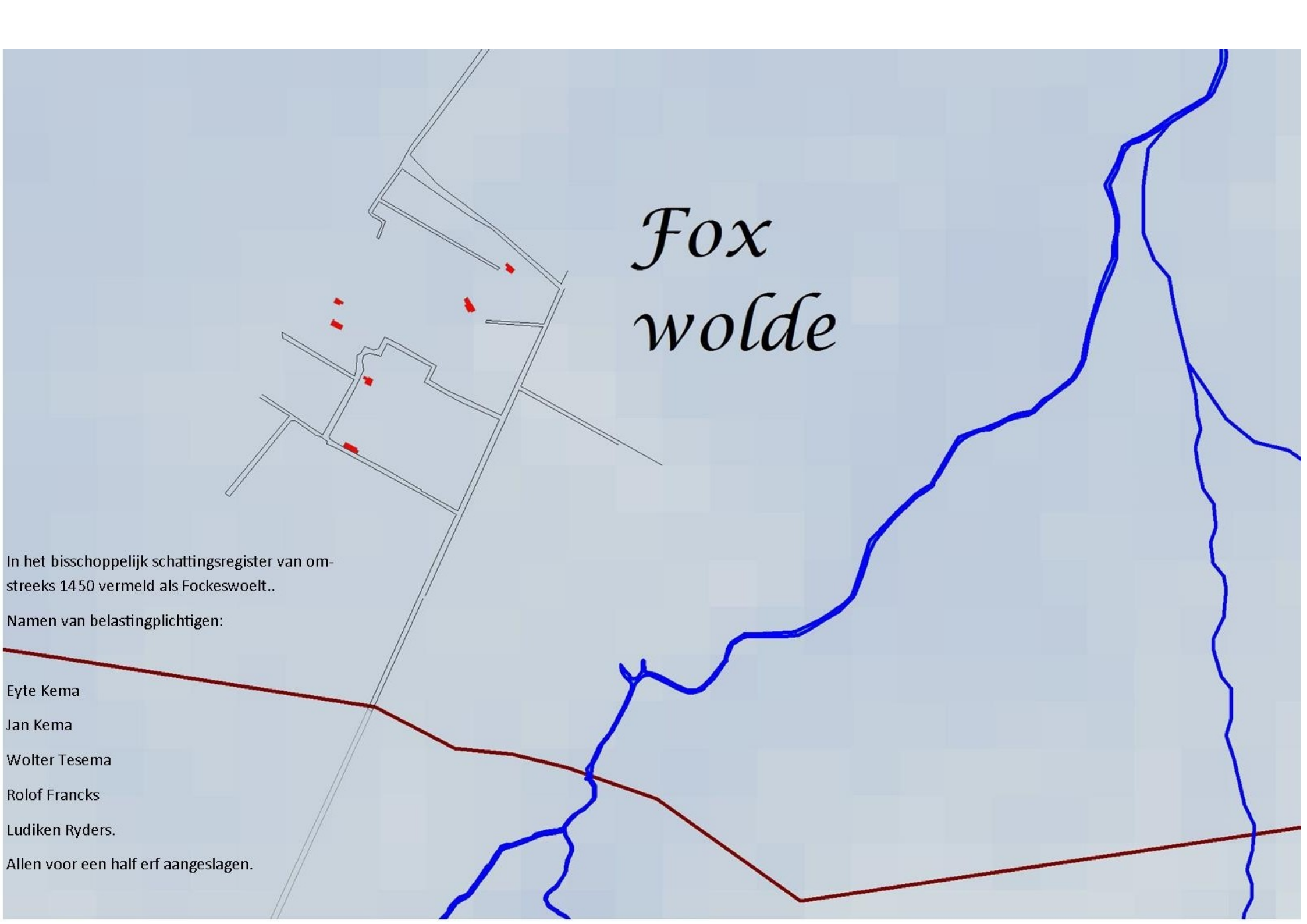
4 schuldmudden

Exloo ligt op de oostflank van de Hondsrug en geeft op de kaart van 1832 een beeld van een verspreide ligging van enkele kernen, beginnend in het Zuideinde en in een oud stroomdal en dan met het stroomdal naar het noorden toe steeds enkele boerderijen gegroepeerd. Het deel langs de Hoofdstraat zal dan het jongste deel zijn.

Maar Exloo wordt in het schuldmuddenregister slechts aangeslagen voor 4 mudden, hetgeen betekent dat het in den beginne maar een kleine nederzetting was. Die kleine nederzetting zal dan in het Zuideinde hebben gelegen.

In het erfbelastingregister van omstreeks 1450 komen de volgende namen voor: Willem Wilkyngh, Eding, de Bebing, Willem Dilling, Lambert Nyenhuis, Lambert die Gersse (Lambert van Geert?), Sieger Hanning, Oosting, Hindrik Menting, Jan Segering, Hindrik Herkyng, Hindrik Werning, Clawes Alting. Allen met een vol erf.

Fox wolde

In het bisschoppelijk schattingsregister van omstreeks 1450 vermeld als Fockeswoelt..

Namen van belastingplichtigen:

Eyte Kema

Jan Kema

Wolter Tesema

Rolof Francks

Ludiken Ryders.

Allen voor een half erf aangeslagen.

Een bekende bezitter van het leengoed Gasselte was in 1359 Wernbold van Gasselte, wiens dochter Lamme in dat jaar huwde met Arend Huys van Ruinen. Arend Huys was een zoon van Johan van Norch en Elisabeth van Steenwijk. Wernbold zelf was getrouwd met Wibbe van de Ghore van Steenwijk, dochter van Herdradus van de Ghore van Steenwijk. Voor 1400 werd er niet gehuwd tussen kinderen van Drentse eigeners boeren en kinderen van de leenmannen en dienstmannen op de leengoederen. Na de vaststelling van het Drentse Landrecht in 1402, toen alle gronden weer gingen behoren tot een boermarke, dus ook de leengoederen, waren het de nazaten van de leenmannen die bijna alle voorname functies uitoefenden, zoals schulte en ette. Huwelijkskandidaten werden binnen deze families gezocht. We zien dan ook vele familiebanden tussen Drentse dorpen met een hoog Frankisch gehalte.

In het erfbelastingregister van omstreeks 1450 komen we de namen tegen van: Johannes Hoveking, Herman Hoveking, Frederik Tobing, Tydeman Plyter, Baye Wilting, Lambert Iddekinge, Hugo Bekinge, Baerle Bekinge, Jan Gortinge, Lambert Homyng, Wolter Huisink, Heyno Brands op Nye Reweering, Tideman Clinge, Herman Greve, Geert Pleiter, Albert Husing, Lubbert Renweerting, Jan Boering op Husing. Totaal 17 volle erven en 1 half erf (Hugo Beking)

Frankisch Gasselte heeft zich krachtiger ontwikkeld dan het Saksisch deel.

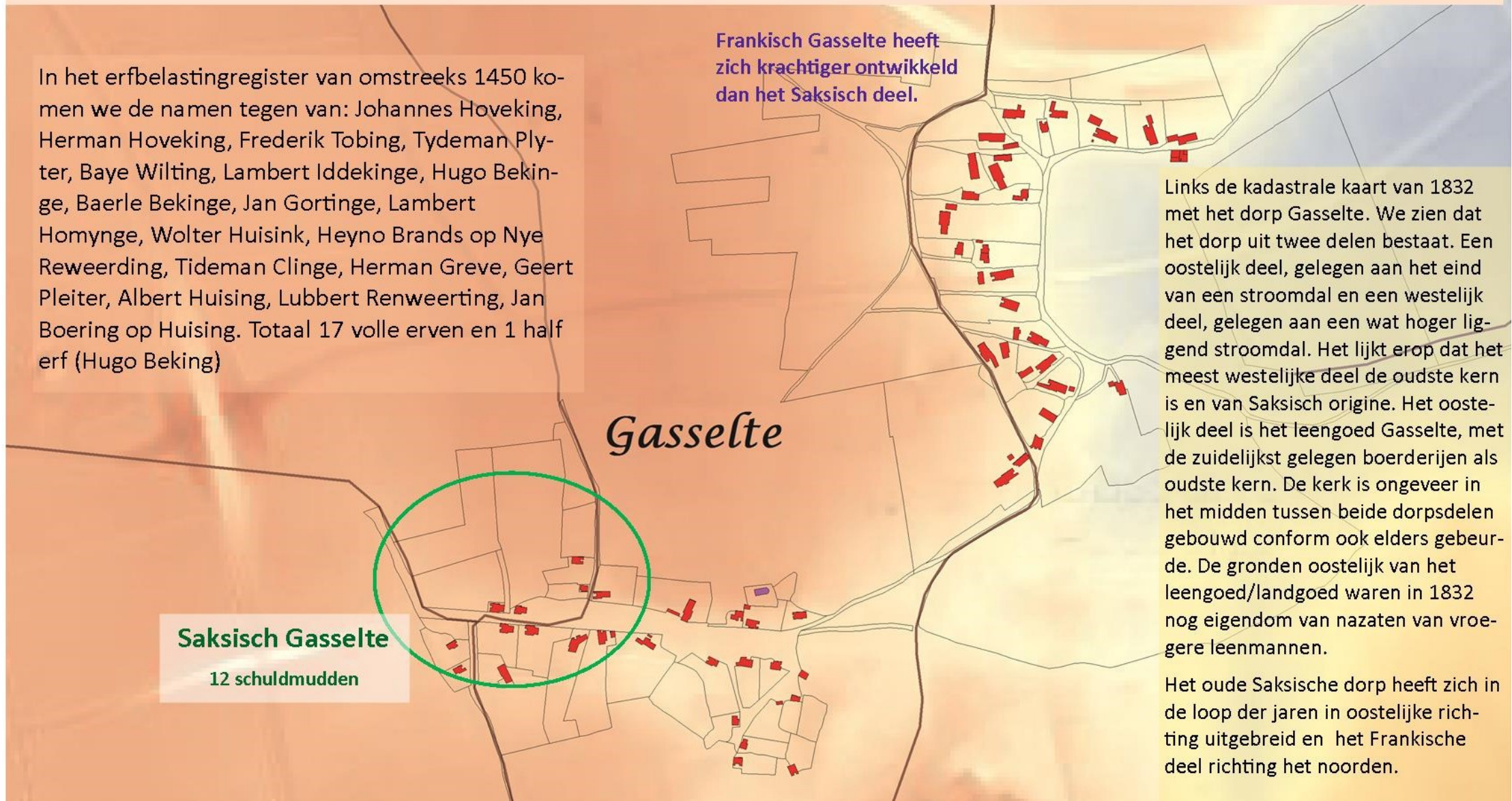
Links de kadastrale kaart van 1832 met het dorp Gasselte. We zien dat het dorp uit twee delen bestaat. Een oostelijk deel, gelegen aan het eind van een stroomdal en een westelijk deel, gelegen aan een wat hoger liggend stroomdal. Het lijkt erop dat het meest westelijke deel de oudste kern is en van Saksisch origine. Het oostelijk deel is het leengoed Gasselte, met de zuidelijkst gelegen boerderijen als oudste kern. De kerk is ongeveer in het midden tussen beide dorpsdelen gebouwd conform ook elders gebeurde. De gronden oostelijk van het leengoed/landgoed waren in 1832 nog eigendom van nazaten van vroegere leenmannen.

Het oude Saksische dorp heeft zich in de loop der jaren in oostelijke richting uitgebreid en het Frankische deel richting het noorden.

Gasselte

Saksisch Gasselte

12 schuldmudden

Gasteren

9 schuldmudden

Gasteren wordt in het schuldmuddenregister vermeld met 9 mudden, dus 9 oorspronkelijk hoeves.

Op de kadastrale kaart van 1832 tellen we 16 hoeves. In 1000 jaar dus nauwelijks een verdubbeling.

Een typisch Germaans/Saksische nederzetting waarvan het aanzicht door de jaren/eeuwen heen nauwelijks zal zijn veranderd.

In het erfbelastingregister van omstreeks 1450 komen de volgende namen voor: Wicher of Reyner Wolting, Mense Hobing, Jan Menting, Geert Wickers, Helprich Alting en Roelof Hobing, allen met een vol erf.

Omstreeks 1450 was Gasteren dus aanmerkelijk ingekrompen ten opzichte van de eerdere vermelding.

Omstreeks 1300 had de Proosdij van St Pieter te Utrecht inkomsten uit Gasteren.

Een deel van de tienden van het dorp. Voor zover die bezit zijn van Egbert van Groningen is 2 uncia bestemd voor de kerk van Anlo.

Uit het huis Siardinc: 5 schepel winterrogge, 3 schepel zomerrogge en 2 schepel mout.

Uit het huis Husinghe; 3 schepel winterrogge, 2 schepel zomerrogge en 1 schepel mout.

Uit het Husingehuis: een halve schat rogge en 1 schat mout.

Uit het Hobingehuis: halve schepel winterrogge en 1 schepel mout.

Uit het Ascingehuis: halve schepel winterrogge en 1 schepel mout.

Uit het Matingehuis: halve schepel winterrogge en 1 schepel mout.

Uit het Volkardingehuis: 1 schat winterrogge en 1 schepel mout.

Uit het Meynardingehuis samen met het Ghervardingehuis: een halve schat rogge en een halve schat mout.

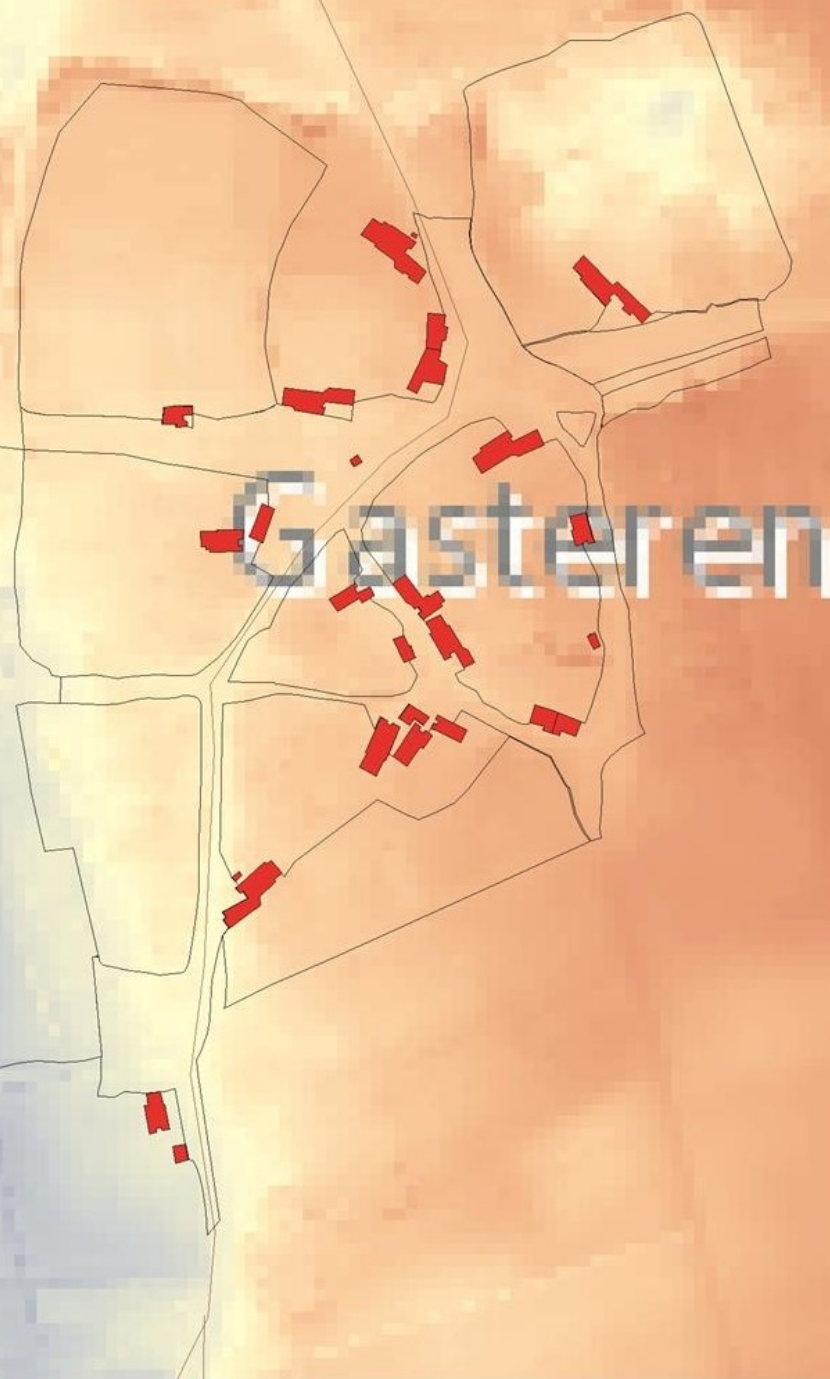
Uit het Ghervardingehuis: 1 schepel zomerrogge.

Uit het Altingehuis: 1 schepel mout.

Dit zijn 9 erven, gelijk aan het aantal oorspronkelijke erven. Hoe de bisschop aan die inkomsten is gekomen is niet duidelijk. De namen van de huizen en van de belastingplichtigen geven overeenkomsten te zien met die van de Frankische ridders en dienstmannen uit vorige eeuwen. Maar dat komt elders in Drenthe ook voor. Mogelijk zijn de oorspronkelijk Saksische bedrijven overgenomen door nazaten van Frankische dienstmannen.

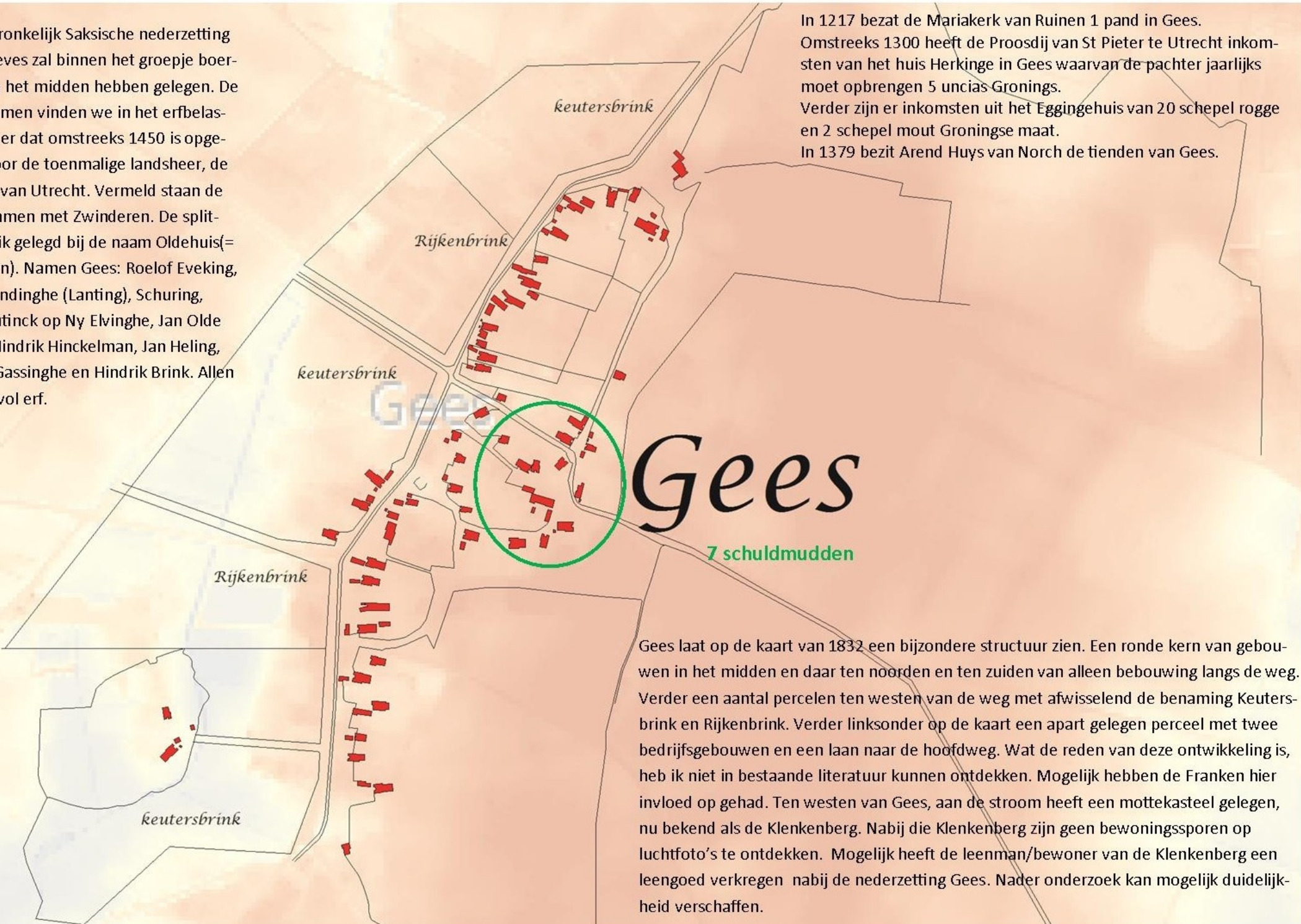
In 1379 was Lefert Wolting leenman van de bisschop van Utrecht van het Woltingegoet.

In 1457 Reijner Wolting en zijn vrouw Yeije.

De oorspronkelijk Saksische nederzetting van 7 hoeves zal binnen het groepje boerderijen in het midden hebben gelegen. De eerste namen vinden we in het erfbelastingregister dat omstreeks 1450 is opge maakt door de toenmalige landsheer, de bisschop van Utrecht. Vermeld staan de namen samen met Zwinderen. De splitsing heb ik gelegd bij de naam Oldehuis(= Zwinderen). Namen Gees: Roelof Eveking, Roelof Landinghe (Lanting), Schuring, Roelof Butinck op Ny Elvinghe, Jan Olde Epping, Hindrik Hinckelman, Jan Heling, Lubbert Gassinghe en Hindrik Brink. Allen met een vol erf.

In 1217 bezat de Mariakerk van Ruinen 1 pand in Gees. Omstreeks 1300 heeft de Proosdij van St Pieter te Utrecht inkomsten van het huis Herkinge in Gees waarvan de pachter jaarlijks moet opbrengen 5 uncias Gronings. Verder zijn er inkomsten uit het Eggingehuis van 20 schepel rogge en 2 schepel mout Groningse maat. In 1379 bezit Arend Huys van Norch de tienden van Gees.

Gees laat op de kaart van 1832 een bijzondere structuur zien. Een ronde kern van gebouwen in het midden en daar ten noorden en ten zuiden van alleen bebouwing langs de weg. Verder een aantal percelen ten westen van de weg met afwisselend de benaming Keutersbrink en Rijkenbrink. Verder linksonder op de kaart een apart gelegen perceel met twee bedrijfsgebouwen en een laan naar de hoofdweg. Wat de reden van deze ontwikkeling is, heb ik niet in bestaande literatuur kunnen ontdekken. Mogelijk hebben de Franken hier invloed op gehad. Ten westen van Gees, aan de stroom heeft een mottekasteel gelegen, nu bekend als de Klenkenberg. Nabij die Klenkenberg zijn geen bewoningssporen op luchtfoto's te ontdekken. Mogelijk heeft de leenman/bewoner van de Klenkenberg een leengoed verkregen nabij de nederzetting Gees. Nader onderzoek kan mogelijk duidelijkheid verschaffen.

Het dorp Gieten op de kadastrale kaart van 1832 ziet er opvallend uit. Een grote spreiding van de ligging van woningen/bedrijfsgebouwen. Er zijn echter twee oude kernen te ontdekken die waarschijnlijk de eerste nederzettingen zijn van Saksische oorsprong. Nemen we Bonnen er ook bij dan zijn het er drie. De kerk zal omstreeks het jaar 1000 zijn gebouwd en staat op ongeveer gelijke afstand van deze drie oude kernen. Uit een oorkonde van 1225 blijkt dat een Steven van Gieten leenman was die in Gieten een leengoed bezat. De kern van dat leengoed moet de kerk en omgeving zijn geweest, door latere generaties uitgebreid in Noordelijke en zuidelijke richting. Ook Gieten zal dus in 1832 een bevolking hebben gehad die deels Saksische voorouders heeft en deels Westfaalse voorouders. Ook de Veenhof, oostelijk van Bonnen, is als leengoed ontstaan. Zie een later deel.

Gieten

12 schuldmudden

In het register van belasting op de erven van omstreeks 1450 komen we de volgende namen tegen: Hindrik Eberinge, Dibbold Lattering, Jan Ensing, Ludeken Kamping, Herman Oldehuizing, Egbert Hoving, Jan Eninge, Jan Eysinge, Arend of Jan Hoent, Roelof Ubbe. 9 volle erven en een klein erf.

In het register van 1450 komen we Bonnen tegen met de vermelding "Bonnen ende sal staen bij Geten". Vermelde namen: Jan Westebring, Herman Camping, Otte Camping, Herman Woldering, Bruen Scroder, Egbert Mensing, Lubbert Westebring, Jan Hoving en Willem Westebring. Totaal 7 volle erven en 2 halve erven.

12 schuldmudden

Bonnen

In het erfbelastingregister van omstreeks 1450 worden de volgende namen vermeld: Clawes Coters, Hugo Wording, ter Porten, Geert Oostebing, Tide Wilking, Geert Hugelang, Jan Egberts, Hillebrand van Halen, Jan Westebing, Wolter Camping.

In 1152 bezit het klooster te Werden inkomsten uit Grollo.

Omstreeks 1300 heeft de Proosdij van St Pieter te Utrecht inkomsten uit één huis te Grollo van een halve libram Gronings.

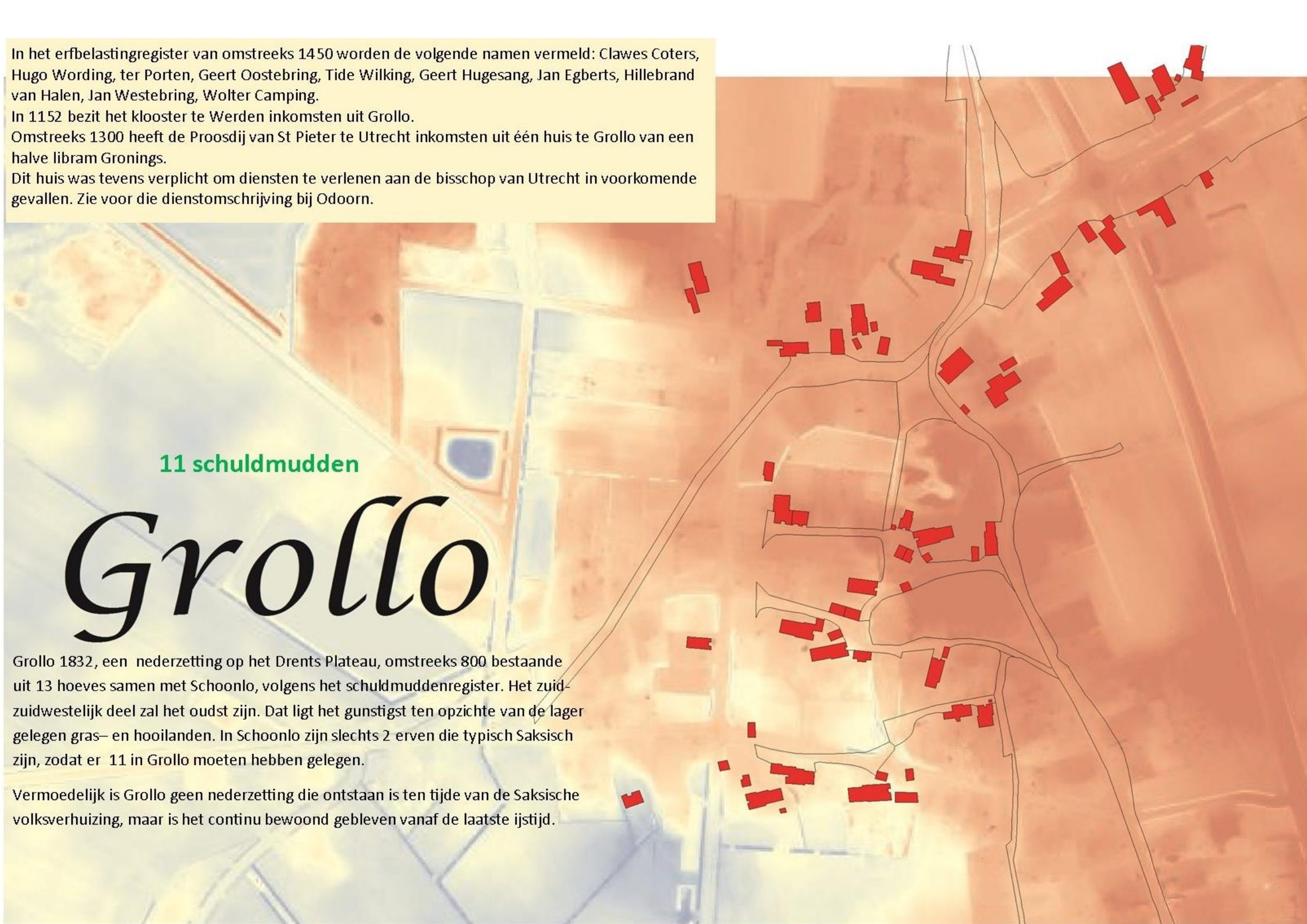
Dit huis was tevens verplicht om diensten te verlenen aan de bisschop van Utrecht in voorkomende gevallen. Zie voor die dienstomschrijving bij Odoorn.

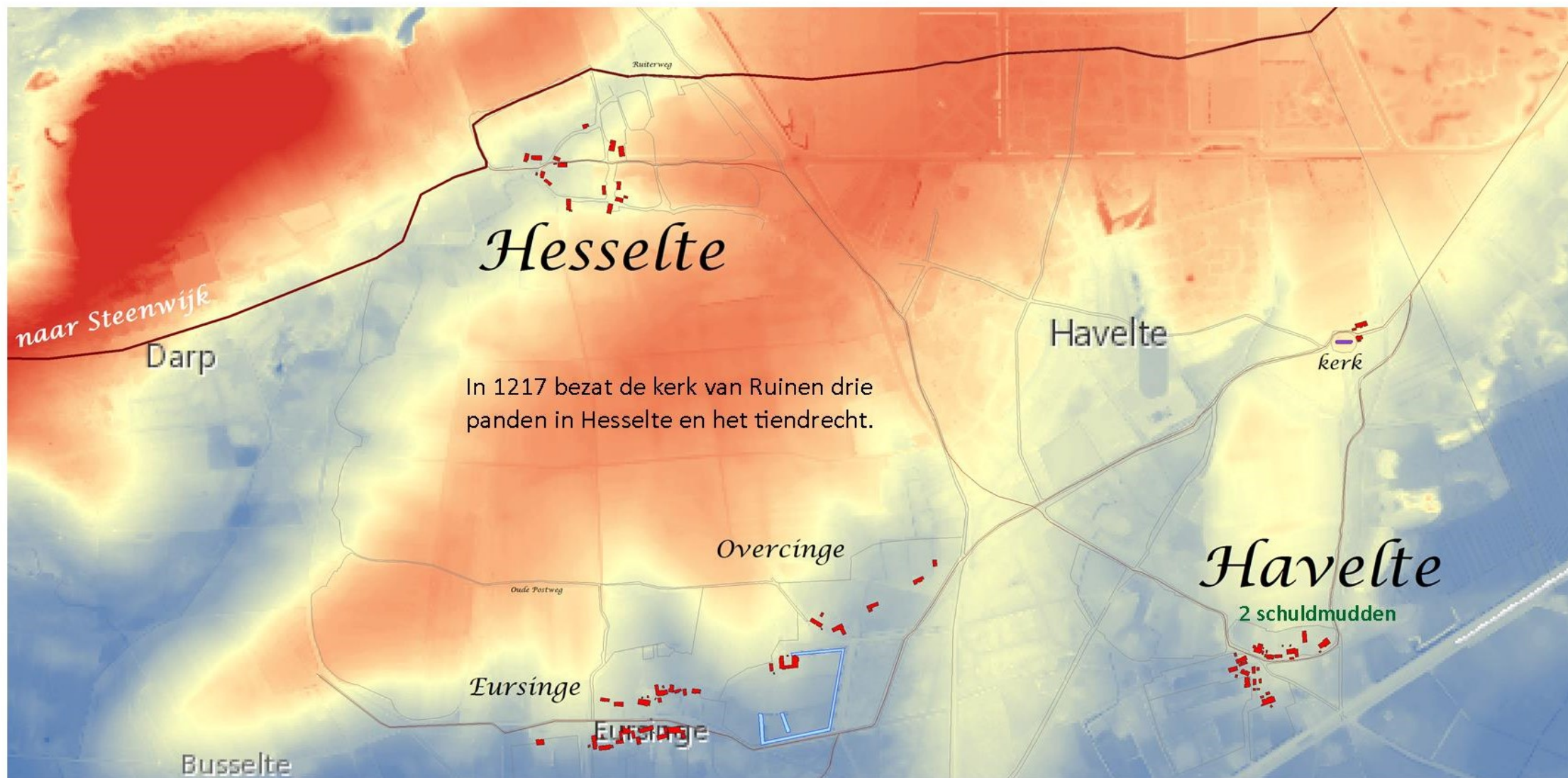
11 schuldmudden

Grollo

Grollo 1832, een nederzetting op het Drents Plateau, omstreeks 800 bestaande uit 13 hoeves samen met Schoonlo, volgens het schuldmuddenregister. Het zuid-zuidwestelijk deel zal het oudst zijn. Dat ligt het gunstigst ten opzichte van de lager gelegen gras- en hooilanden. In Schoonlo zijn slechts 2 erven die typisch Saksisch zijn, zodat er 11 in Grollo moeten hebben gelegen.

Vermoedelijk is Grollo geen nederzetting die ontstaan is ten tijde van de Saksische volksverhuizing, maar is het continu bewoond gebleven vanaf de laatste ijstijd.

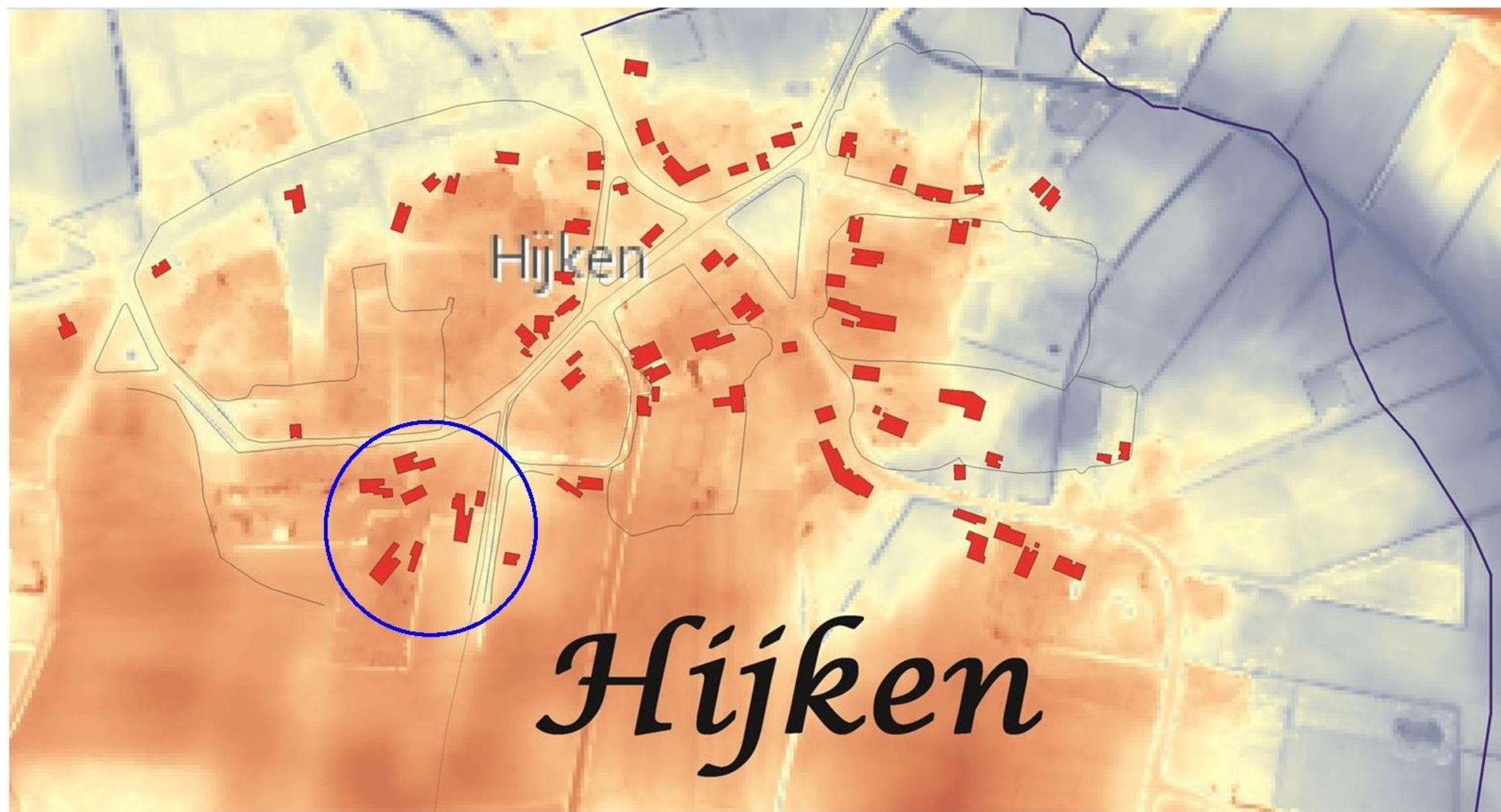

In 1217 bezat de kerk van Ruinen drie panden in Hesselte en het tiendrecht.

2 schuldmudden

Havelte is op de kadastrale kaart van 1832 een groot en uitgestrekt dorp. (Op bovenstaande kaart is alleen de vermoedelijk oudste kern van Havelte afgebeeld en de later gebouwde kerk.) Deze nederzetting is in deze omgeving vermoedelijk de enige met oorspronkelijk Saksische bewoners. Hesselte komt ook in oude oorkonden voor, maar niet in het schuldmuddenregister. Eursinge lijkt in het geheel niet op een Saksische nederzetting en moet ontstaan zijn als landgoed, later uitgebreid in oostelijke richting met de havezate Overcinge als zetel van de leenman. Vanuit Steenwijk zullen de Franken dit gebied hebben bezet. Saksische Drenten die tegenstand konden bieden zullen hier nauwelijks aanwezig zijn geweest. Het gebied werd een bolwerk van de bisschop van Utrecht en in de Drentse vrijheidsoorlog tussen 1200 en 1300, verzamelde de bisschop zijn troepen vaak in dit gebied. Na de kerstening is een kapel gebouwd op de plek waar nu de kerk van Havelte staat. Waarom deze plek is gekozen is niet helemaal duidelijk. Deze kapel ligt echter centraal tussen de landgoederen Eursinge en Uffelte en Hesselte en Havelte en is mogelijk om praktische redenen hier gebouwd. Conform de richtlijnen van Karel de Grote dient elke leenman op zijn landgoed een kapel te bouwen. Dit gebied ligt ver van Aken, het bestuurscentrum van de keizer, en het formeel toepassen van de regels zal in Drenthe niet al te nauw zijn genomen. In 1309/1310 scheiden Havelte en Uffelte zich af van de kerk in Steenwijk, met toestemming van de bisschop, en richtten een nieuwe kerk op.

Hijken

Hijken ligt aan een bovenloop van de Beilerstroom en lijkt op een oorspronkelijke Saksische nederzetting, waarvan de kern in het zuidwesten van het dorp zal liggen, zoals op de afgebeelde situatie van 1832 te zien is.

Hijken komt niet voor in het zogenaamde schuldmuddenregister en is ook niet te vinden in het bisschoppelijke schattingsregister van omstreeks 1450.

Ook is in oorkonden niets te vinden dat verwijst naar een ontstaan als leengoed van de bisschop van Utrecht. Archeologische vondsten geven aan dat Hijken al in zeer vroege tijden bewoond is geweest.